

N:o 110.

Af Herr **Ola Andersson**: *Angående underdånig skrifvelse om framläggande för Riksdagen af förslag till bestämmelser, rörande dels ordnandet af kommunalväsendet för härad eller tingslag samt dels redovisning och revision, der uppbördens af vissa härads medel ombesörjes af kronans uppbördsmän.*

Att skiljaktigheter, beroende på helt naturliga förhållanden, i afseende både på egna kommunala angelägenheter och förhållandet till staten, i vissa fall alltid måste finnas mellan stad och land, lärer väl ej kunna undvikas, men att arbeta bort sådant, som ej är oundgängligen nödvändigt, torde leda till både ömsesidigt och allmänt gagn och undvikande af missförstånd.

Sålunda hafva städerna den fördelen att i ordentliga räkenskaper kunna se och uppvisa *alla* de utgifter, som af dess skattskyldige medlemmar utgöras. De större städerna, som stå utanför landstingen, hafva derjemte i sina räkenskaper äfven de utgifter, som för öfriga stads- och landskommuner ingå i landstingens räkenskaper.

Men landsbygden har ett slags kommun emellan den vanliga sockenkommunen och landstingsområdet, nemligen häradet, inom hvilket åtskilliga både kontanta utgifter och allmänna besvär utgöras, af hvilka de senare aldrig till något bestämdt värde taxeras, eftersom de utgå in natura, och de förra måhända i de flesta delar af landet på ett ofullstän-

digtt sätt redovisas. Dertill kommer att dessa utgifter och besvär, som inom häradena utgöras, ännu bära ståndsskilnadens spår, under det att städerna, på grund af Kongl. cirkuläret den 10 Juli 1863, ega sjelfva öfverenskomma om kommunal likställighet samt få dessa öfverenskommelser af Kongl. Maj:t fastställda. Att åstadkomma ändring i sistnämnda afseende utgör ej föremål för denna framställning, eftersom olika mål enligt grundlagen ej få i en motion sammanblandas, och dessutom dessa ärenden utgöra föremål för andra förberedande arbeten. Men då dessa afgifter och besvär åtminstone i en del orter aldrig kunna komma att kommunvis fördelas, utan fortfarande bära bibehållas på ett större gemensamhetsområde, en större kommunalenhet, hvilket mera jemnar större utgifter, så lärer väl häradet eller tingslaget alltid som en sådan i vissa hänseenden komma att bestå.

Tidens framåtskridande fordrar emellertid med rätta reda och ordning i allt, samt att de skattskyldige få se hvartill och huru dess medel användas.

Oberoende således af frågan om en rättvisare fördelning af de besvär, som inom häradena utgöras, lär det väl vara tillbörligt, att ett ordnadt system införes äfven inom den mellanlänk i den kommunala samhällskedjan, som kallas häradet, och till en början beträffande hvad som i penningar utgöres.

Redan vid de förberedande arbetena till våra nu gällande kommunallagar höjde sig beaktansvärda röster till förmån för en kommunallag jemväl för häradet, eller för en häradsrepresentation, och äfven sedan dess hafva förslag i ämnet vid riksdagarne ej saknats.

Senast vid 1874 års riksdag väcktes förslag dels om en häradsrepresentation och dels om föreskrifter angående revision af räkenskaper för de medel, som af vissa skattskyldige utgöras till brobyggnader, till tingshus och häradsfängelse m. m., och som i de flesta fall af kronofogdarne debiteras och uppbaras.

Det senare vann båda Kamrarnes bifall genom godkännande af Lag-Utskottets betänkande (se Lag-Utskottets betänkanden N:is 27 och 29 vid 1874 års riksdag) och skrifvelse afläts till Kongl. Maj:t i ämnet.

Den 29 Maj samma år anbefalde Kongl. Maj:t sina Befallningshafvande att häröfver afgifva yttrande, hvilka den 12 Januari 1875 voro inkomna, hvarefter Kongl. Maj:t den 12 Februari samma år beslöt infor dra den då tillsatta landsstatskomiténs utlåtande, hvilket åter afgafs den 13 och till Kongl. Maj:t aflemnades den 19 Oktober sistnämnda år.

Så vidt jag kunnat erfara, finnas inga föreskrifter som ålägga kronofogdarne att uppbära, än mindre att redovisa dessa medel (utom möjligen medel för snöskottning), lika litet som något stadgande lär finnas om den uppbördsprovision, som härför skall erhållas. Kronofogdeinstruktionen den 9 Oktober 1688 och den 10 November 1855 äfvensom ett så kalladt uppbördsreglemente af den 13 November 1739 innehålla intet stadgande, som härpå lär kunna vara lämpligt.

Också tillgår detta inom olika orter på mycket olika sätt; intressanta och upplysande i detta fall äro ofvannämnda Konungens Befallningshafvandes utlåtanden, hvilka, med eller utan förändringar, i allmänhet tillstyrka Riksdagens anhållan.

Ur dessa upplysningar framskyntar emellertid på flera håll en tillstymmelse till kommunalväsen, utan något lagstadgande, men tydligt är dock att det vore önskvärdt, att någon ledning gafs för att kunna, der man vill åtminstone, införa reda och ordning samt redovisning, och dy-medelst bana väg slutligen för en fullständigare ordning och likhet, utan att dermed betaga menigheterna den frihet i detta fall, som alltid verkar lifvande.

Förutnämnda Riksdagens skrifvelse synes hafva förfallit dermed att, såsom bekant, landsstatskomiténs förslag icke ledde till något annat än en lönereglering på den gamla grunden.

Efter dessa korta antydningar, och med förhoppning att Lag-Utskottet vidare utreder det ej ovigtiga ärendet, vågar jag vördsamt föreslå:

att Riksdagen beslutar anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen framlägga förslag till sådana bestämmelser, hvarigenom ett ordnat kommunalväsen, så med afseende på beslut som uppbörd och redovisning inom häradet eller tingslaget, må kunna åstadkommas; samt

att Kongl. Maj:t täcktes, så fort ske kan, utfärda föreskrifter med afseende på redovisning och revision, der kronans uppbördsmän ombesörja uppbörden af brobyggnads-, tings- och fänghus- samt snöskottningsmed flera medel i häradet eller tingslaget.

Stockholm den 28 Januari 1881.

Ola Andersson.